



EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES

SPAIN CONFERENCE

**INTERNATIONAL CONFERENCE ON
SUPPORT OF MODERN SCIENCE AND
INNOVATION**



Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi[®] digital object
identifier

eoconf.com - from 2024

INTERNATIONAL CONFERENCE ON SUPPORT OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION: a collection scientific works of the International scientific conference – Madrid, Spain, 2026, Issue 5.

Languages of publication: Uzbek, English, Russian, German, Italian, Spanish,

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference «**INTERNATIONAL CONFERENCE ON SUPPORT OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION**». Which took place in Spain, 2026.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.



BIOLOGIYA FANINI O 'QITISHDA MILLIY QADRIYATLAR VA XALQARO TA 'LIM TAJRIBALARINI INTEGRATSIYA QILISHNING DIDAKTIK IMKONIYATLARI

KOZIMOV AKBARJON A'ZAMJON O'G'LI

Annotatsiya

Ushbu maqolada biologiya fanini o 'qitishda milliy qadriyatlar va xalqaro ta 'lim tajribalarini uyg 'unlashtirishning didaktik imkoniyatlari tahlil qilinadi. Biologiya fani tabiat, inson, jamiyat va turmush madaniyatini bir nuqtada tutashtiradigan fan bo 'lgani sababli, unda milliy tajriba, xalqona kuzatuvlar, ekologik odatlar va zamonaviy xalqaro metodik yondashuvlarni integratsiya qilish alohida samaradorlik beradi. Maqolada integratsiyaning nazariy asoslari, dars mazmuni va metodlarini boyitish imkoniyatlari, o 'quvchilarda ilmiy tafakkur, qadriyatlarga hurmat, ekologik mas 'uliyat va global kompetensiyalarni shakllantirish mexanizmlari yoritiladi. Shuningdek, biologiya darslari uchun mavzulashtirilgan amaliy misollar va o 'qituvchilar uchun metodik tavsiyalar taklif etiladi.

Kalit so'zlar: biologiya ta 'limi, milliy qadriyatlar, xalqaro tajriba, didaktika, integratsiya, kompetensiya, ekologik tarbiya, ilmiy savodxonlik.

Zamonaviy ta'lim tizimi oldida ikki muhim vazifa turibdi: birinchisi, o'quvchini xalqaro ta 'lim makonida raqobatbardosh bo 'la oladigan bilim, ko'nikma va kompetensiyalar bilan qurollantirish; ikkinchisi esa uni milliy o'zlikni anglaydigan, qadriyatlarni qadrlaydigan va jamiyat oldidagi mas 'uliyatini his etadigan shaxs sifatida tarbiyalashdir. Biologiya fani ana shu ikki yo 'nalishni birlashtira oladigan qudratli didaktik maydon hisoblanadi. Chunki biologik mazmun o 'simliklar, hayvonot dunyosi, inson salomatligi, oziqlanish, ekologiya, irsiyat, biosfera kabi hayotiy va milliy turmushga bevosita bog 'liq masalalarni qamrab oladi.

Milliy qadriyatlar biologiya ta 'limida faqat tarbiyaviy vosita sifatida emas, balki mazmunni hayotga yaqinlashtiruvchi didaktik resurs sifatida ham namoyon bo 'ladi. Masalan, tabiatga ehtiyotkor munosabat, suvni qadrlash, daraxt ekish, dorivor o 'simliklardan oqilona foydalanish, tomorqa madaniyati, mavsumiy kuzatuvlar kabi xalqona tajribalar biologik tushunchalarni o 'zlashtirishni osonlashtiradi. Xalqaro tajriba esa bu mazmunni samarali tashkil etish uchun tadqiqotga asoslangan o 'qitish, loyiha metodi, kollaborativ o 'qish, formatif baholash, raqamli laboratoriya, fanlararo integratsiya kabi metodik vositalarni taqdim etadi.

Biologiya darslarida milliy qadriyatlarni integratsiya qilishning birinchi didaktik afzalligi o'quv materialining kontekstual tus olishidadir. O'quvchi o'zi yashayotgan muhit, oilaviy tajriba yoki mahalla hayotida uchraydigan hodisalar bilan bog'langan bilimni tezroq qabul qiladi. Masalan, o'simlik organlari, changlanish, urug' tarqalishi, dorivor o'simliklar, tabiiy zanjirlar yoki suv aylanishi kabi mavzularni mahalliy misollar asosida tushuntirish nazariy tushunchalarni jonlantiradi.

Ikkinchi afzallik motivatsiyaning kuchayishidir. O'quvchi biologiyani faqat darslikdagi ma'lumotlar yig'indisi sifatida emas, balki oila, hudud, urf-odat va kundalik turmush bilan bog'liq bilim sifatida anglay boshlaydi. Masalan, qishloq va shahardagi tomorqa tajribasi, meva-sabzavot yetishtirish madaniyati, chorvachilikka oid oddiy biologik kuzatuvlar yoki ovqatlanish gigiyenasi bilan bog'liq xalq tajribasi biologiya faniga qiziqishni oshiradi.

Uchinchi afzallik tarbiyaviy yo'nalishning mustahkamlanishidir. Tabiatni asrash, tirik organizmlarga zarar yetkazmaslik, mehnatga hurmat, halollik, jamoa bilan ishlash, sog'lom turmushga rioya qilish kabi qadriyatlar biologik mazmun bilan tabiiy ravishda uyg'unlashadi. Bunday uyg'unlik o'quvchida shunchaki bilim emas, balki pozitsiya va mas'uliyatni ham shakllantiradi.

T/r	Yondashuv	Qisqacha mazmuni	Biologiya ta'limidagi ahamiyati
1	Tadqiqotga asoslangan o'qitish	O'quvchi tayyor xulosa emas, balki kuzatuv, tajriba va tahlil orqali bilimga keladi.	O'quvchilarda mustaqil fikrlash, ilmiy kuzatuv va xulosa chiqarish ko'nikmasini rivojlantiradi.
2	Loyiha metodi	Biologik muammo mahalliy hayot bilan bog'lanib, unga amaliy yechim ishlab chiqiladi.	Nazariy bilimni amaliyot bilan bog'laydi, muammoni hal qilish malakasini shakllantiradi.
3	Fanlararo integratsiya	Biologiya ekologiya, geografiya, kimyo, texnologiya va adabiyot bilan bog'lanadi.	Mavzuni kengroq va chuqurroq anglashga, bilimlararo bog'liqlikni ko'rishga yordam beradi.
4	Formatif baholash	O'quvchining izlanish jarayoni, dalil keltirish qobiliyati va refleksiya ham baholanadi.	O'quvchining faqat natijasi emas, balki o'rganish jarayoni ham e'tiborga olinadi.
5	Raqamli vositalardan foydalanish	Mikroskopik kuzatuvlar, diagrammalar, taqdimotlar, videokuzatuv va ma'lumotlar tahlili qo'llaniladi.	Darsni ko'rgazmali, qiziqarli va zamonaviy qiladi, axborotni tahlil qilish ko'nikmasini kuchaytiradi.

Bu yondashuvlarning afzalligi shundaki, ular milliy mazmunni chetga surmaydi, aksincha uni zamonaviy pedagogik shakllarda namoyon etishga yordam beradi. Masalan, dorivor o'simliklar mavzusi an'anaviy ma'lumot sifatida emas, balki «mahalliy hududdagi foydali o'simliklarni aniqlash va ularning biologik

xususiyatlarini tavsiflash»« shaklidagi mini-loyiha ko 'rinishida o 'rganilishi mumkin.

Integratsiya jarayonining metodik modeli

Milliy qadriyatlar va xalqaro tajribalarni biologiya darsiga muvaffaqiyatli integratsiya qilish uchun o 'qituvchi quyidagi ketma-ketlikdan foydalanishi maqsadga muvofiq:

1. Mavzuning ilmiy yadrosini aniqlash. Avvalo biologik tushuncha, qonuniyat yoki jarayon aniqlanadi.
2. Mavzuga mos milliy mazmunni tanlash. Bu bosqichda xalqona ekologik tajriba, oila va mahalla hayotidagi misollar, hududiy biologik obyektlar aniqlanadi.
3. Xalqaro metodik vositani tanlash. Mavzuga qarab tadqiqot, loyiha, keys, debat, jamoaviy tahlil yoki raqamli topshiriq belgilanadi.
4. Kutilayotgan natijani kompetensiya ko 'rinishida ifodalash. Faqat ««biladi»» emas, balki ««kuzatadi»», ««tahlil qiladi»», ««taqqoslaydi»», ««xulosa chiqaradi»», ««qadrlaydi»» kabi natijalar yoziladi.
5. Baholash mezonlarini ishlab chiqish. Bilim, amaliy harakat, muloqot, dalillash va qadriy munosabat mezonlari uyg 'un qo 'llanadi.

Bu model o 'qituvchiga mavzuni sun 'iy bezash emas, balki mazmunli integratsiya qilish imkonini beradi. Muhimi, milliy qadriyat darsga ilova sifatida emas, o 'quv mazmunini anglash vositasi sifatida kirishi kerak.

Biologiya darslarida amaliy qo 'llash misollari

«O'simliklarning moslanishi» mavzusi

Mazkur mavzuda mahalliy iqlim sharoitiga moslashgan o 'simliklar misolida barg, poya va ildizning funksional o 'zgarishlari tushuntiriladi. O 'quvchilar mahalla yoki maktab hovlisidagi o 'simliklarni kuzatib, ularning qurg 'oqchilikka, issiqqa yoki soyaga moslashgan belgilari haqida jadval tuzadilar. Xalqaro tajribadan ««field observation»» va ««comparison chart»» usullari qo 'llanadi.

«Ekotizim va oziq zanjiri» mavzusi

Bu mavzu mahalliy bog ', dala, ariq bo 'yi yoki maktab hududidagi kichik ekotizim misolida o 'rganiladi. O 'quvchilar tirik organizmlar o 'rtasidagi bog 'liqlikni aniqlaydi, oziq zanjiri tuzadi, inson faoliyati ta 'sirini muhokama qiladi. Bu yerda milliy ekologik odatlar, ya 'ni suvni ifloslantirmaslik, chiqindini tartibli tashlash, daraxtni parvarish qilish kabi me 'yorlar muhokamaga kiritiladi.

«Inson salomatligi va oziqlanish» mavzusi

Mavzu milliy taomlar tarkibi, gigiyena, ovqatlanish odobi va zamonaviy sog 'lom turmush tamoyillari bilan bog 'llanadi. O 'quvchilar oilaviy oziqlanish ratsionini

tahlil qiladi, oqsil, yog ' , uglevod, vitamin va mineral moddalarning biologik ahamiyatini aniqlaydi. Bunda xalqaro tajribadagi evidence-based reasoning va self-assessment elementlari joriy etiladi.

Biologiya fanini o 'qitishda milliy qadriyatlar va xalqaro ta 'lim tajribalarini integratsiya qilish didaktik jihatdan katta imkoniyatlarga ega. Bunday yondashuv darsning mazmunini hayotga yaqinlashtiradi, o 'quvchining motivatsiyasini oshiradi, ilmiy savodxonlikni rivojlantiradi va tarbiyaviy ta 'sirni kuchaytiradi. Eng muhimi, o 'quvchi biologik bilimni nafaqat eslab qoladi, balki uni o 'z yashash muhiti, oilaviy tajribasi va global muammolar bilan bog 'lay oladi. Shu bois biologiya ta 'limida ««global yondashuv - milliy kontekst»» tamoyili metodik ustuvor yo 'nalishlardan biri bo 'lishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

6. UNESCO. Education for Sustainable Development Goals: Learning Objectives. Paris: UNESCO, 2017. <https://www.unesco.org/en/articles/education-sustainable-development-goals-learning-objectives>
7. UNESCO. Education for Sustainable Development: A Roadmap. Paris: UNESCO, 2020. <https://www.unesco.org/en/articles/education-sustainable-development-roadmap>
8. OECD. The Future of Education and Skills: Education 2030. Paris: OECD Publishing, 2018. https://www.oecd.org/en/publications/the-future-of-education-and-skills_54ac7020-en.html
9. OECD. OECD Future of Education and Skills 2030: Anticipation-Action-Reflection Cycle for 2030. Paris: OECD Publishing, 2019. https://www.oecd.org/en/publications/oecd-future-of-education-and-skills-2030-anticipation-action-reflection-cycle-for-2030_39105d40-en.html
10. OECD. The OECD Learning Compass 2030. <https://www.oecd.org/en/data/tools/oecd-learning-compass-2030.html>
11. United Nations. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. New York, 2015. <https://sdgs.un.org/2030agenda>
12. O 'zbekiston Respublikasining ««Ta 'lim to 'g 'risida»»gi Qonuni. Toshkent, 2020.